

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 9 maj 2014

Mål nr

Ö 5644-12

KLAGANDE

K-JH

Ombud: Advokat RE

MOTPART

CDC construction & services AB:s konkursbo, 556331-0423

Adress hos konkursförvaltaren

Konkursförvaltare: Advokat UH

SAKEN

Bevakning i konkurs

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2012-11-21 i mål Ö 2617-12

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut fastställer Högsta domstolen att den fordran som K-JH har bevakat i CDC construction & services AB:s konkurs ska vara förenad med förmånsrätt i konkursen enligt 10 § första stycket 4 förmånsrättslagen (1970:979).

Med ändring av hovrättens beslut beträffande rättegångskostnad befriar Högsta domstolen K-JH från skyldigheten att ersätta CDC construction & services AB:s konkursbo för rättegångskostnad i hovrätten samt tillerkänner Högsta domstolen honom ersättning för rättegångskostnad där med 18 750 kr, avseende arvode. I beloppet ingår mervärdesskatt med 3 750 kr. Ränta på beloppet ska utgå enligt 6 § räntelagen från den 21 november 2012 till dess betalning sker.

Högsta domstolen förpliktar CDC construction & services AB:s konkursbo att ersätta K-JH för rättegångskostnad här med 37 500 kr, avseende arvode. I beloppet ingår mervärdesskatt med 7 500 kr. Ränta på beloppet ska utgå enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

K-JH har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens beslut, fastställer att den fordran som han har bevakat i CDC construction & services AB:s konkurs ska vara förenad med förmånsrätt i konkursen enligt

10 § första stycket 4 förmånsrättslagen samt befriar honom från skyldigheten att ersätta CDC construction & services AB:s konkursbos rättegångskostnad i hovrätten och tillerkänner honom ersättning för rättegångskostnad där.

CDC construction & services AB:s konkursbo har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund och frågan i Högsta domstolen

1. Tingsrätten beslutade den 12 juli 2010 om företagsrekonstruktion av CDC construction & services AB enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. Den 30 juli 2010 anställdes K-JH, med rekonstruktörens samtycke, som verkställande direktör. Enligt anställningsavtalet var uppsägningstiden tolv månader vid uppsägning från bolagets sida.

2. Rekonstruktionen avslutades med offentligt ackord den 30 november 2010. Bolaget försattes i konkurs den 23 juni 2011. Konkursförvaltaren sade den 1 juli 2011 upp K-JH med anledning av konkursen.

K-JH bevakade i konkursen en fordran på tolv månaders uppsägningslön med förmånsrätt enligt 10 § första stycket 4 förmånsrättslagen. Konkursförvaltaren gjorde anmärkning mot bevakningen och hävdade bl.a. att fordran inte var

förenad med den bevakade förmånsrätten. Tingsrätten ogillade konkursförvaltarens anmärkningar och förklarade att K-JH fordran var förenad med den yrkade förmånsrätten.

3. Konkursförvaltaren överklagade och yrkade att hovrätten skulle ogilla den K-JH tillerkända förmånsrätten under åberopande av att sådan rätt kan följa enbart med en lönefordran som har intjänats under företagsrekonstruktionen; sedan rekonstruktionen har avslutats kan ingen ny förmånsrätt tillkomma. Hovrätten har genom det överklagade beslutet ogillat K-JH yrkande om förmånsrätt.

4. Frågan i Högsta domstolen är huruvida K-JH fordran på uppsägningslön är förenad med förmånsrätt enligt 10 § första stycket 4 förmånsrättslagen.

Rättsliga utgångspunkter

5. Företagsrekonstruktion möjliggör för ett företag med betalningssvårigheter att få till stånd ett särskilt förfarande för att rekonstruera företaget. Utsikten att vid betalningsinställelse finansiera en fortsatt drift av verksamheten är ofta osäker. Tanken med förfarandet enligt lagen om företagsrekonstruktion är därför att företaget ska få ett rådrum under vilket det ska lämnas möjlighet att, utan risk för exekutiva åtgärder från borgenär, försöka bringa ordning i företagets ekonomiska situation.

6. För att en företagsrekonstruktion ska lyckas krävs att det finns förutsättningar för att nya avtal skall kunna träffas; t.ex. kan nya krediter behövas och ingångna avtal kan vara nödvändiga att omförhandla. Då kan

det inte förväntas att någon medvetet tar den risk som det innebär att skaffa sig oprioriterade fordringar mot gäldenären. I samband med att lagen om företagsrekonstruktion antogs infördes därför en bestämmelse i förmånsrättslagen om allmän förmånsrätt för fordringar som grundar sig på avtal som träffats under rekonstruktionstiden med rekonstruktörens samtycke (10 § första stycket 4 förmånsrättslagen).

7. Vid tillkomsten av den nya bestämmelsen i förmånsrättslagen diskuterades vilka fordringar som skulle omfattas av förmånsrätten. Regeringen anförde att ett system där nytillkomna fordringar prioriterades framför t.ex. företagshypotek skulle öka det krisdrabbade företags utsikter att lyckas med rekonstruktionen. Emellertid ansåg regeringen att den nya förmånsrätten inte skulle utsträckas till att omfatta fordringar som grundar sig på tidigare ingångna avtal avseende löpande prestationer som hade tjänats in under rekonstruktionsförfarandet, eftersom det skulle ge många fordringar en omotiverat förmånlig ställning. Beträffande avgränsningen av vad som avsågs med nytillkomna fordringar anförde regeringen, efter påpekande från Lagrådet, att det kunde vara svårt att avgöra när en fordran uppkommer (jfr angående detta begrepp i andra sammanhang t.ex. 3 kap. 3 § lagen om företagsrekonstruktion och 5 kap. 1 § konkurslagen). För att undvika detta problem blev regeringens slutsats att förmånsrätten i princip skulle gälla enbart fordringar som grundas på avtal som gäldenären har träffat under förfarandet. (Se prop. 1995/96:5 s. 132 ff.)

Förmånsrätt enligt bestämmelsen förutsätter, förutom att fordran grundas på ett avtal som har träffats under rekonstruktionen, att rekonstruktören har gett

sitt samtycke till avtalet. Ytterligare förutsättningar uppställs inte för att fordran ska omfattas av förmånsrätten. Det ankommer alltså på rekonstruktören att se till att företagshypotekets värde inte minskar onödigt mycket på grund av fordringar grundade på sådana avtal. Detta kan ske t.ex. genom att tidsbegränsa anställningsavtalet eller genom att tillse att det ska bli föremål för omförhandling sedan rekonstruktionen har avslutats. Någon begränsning i övrigt av förmånsrätten – såsom är fallet beträffande t.ex. lönefordringar enligt 12 § förmånsrättslagen – finns inte för förmånsrätt enligt 10 § första stycket 4 (jfr a. prop. s. 199).

8. Det kan således konstateras att förmånsrätt föreligger om fordran grundar sig på ett avtal som gäldenären med rekonstruktörens samtycke har ingått under rekonstruktionen, oavsett när fordran tjänats in eller om den kan göras gällande först sedan rekonstruktionen avslutats.

Bedömningen i detta fall

9. Det är ostridigt att K-JH under företagsrekonstruktionen ingick ett anställningsavtal med bolaget och att rekonstruktören samtyckte till avtalet. Den i konkursen bevakade fordran på uppsägningslön har sin grund i det nämnda avtalet (jfr NJA 1979 s. 253 och NJA 1983 s. 350). Trots att uppsägningen skedde först sedan rekonstruktionen hade avslutats, ska fordran i enlighet med vad som ovan anförts vara förenad med förmånsrätt i konkursen enligt 10 § första stycket 4 förmånsrättslagen.

Rättegångskostnader

10. Med hänsyn till utgången i själva saken ska K-JH yrkande om ersättning för rättegångskostnad i hovrätten bifallas. K-JH ska även till-erkännas ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen. Kostnaden får anses skälig.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Kerstin Calissendorff, Johnny Herre, Agneta Bäcklund och Svante O. Johansson (referent)

Föredragande justitiesekreterare: Emilie Strömberg